

Rørhøg

Naturområde af international betydning

Fuglereservatet indgår i EU's netværk af værdifuld natur, Natura2000. Det betyder, at Danmark har et særligt ansvar over for EU for at passe på Tryggelev Nor. Der er særlig fokus på at Tryggelev Nor er en kystlagune, og at flere sjældne fuglearter findes i området.

Rørdrum

Plettet rørvagtel

Tryggelev Nor, Nørreballe Nor og Salme Nor
De tre lagunesøer ligger i et område på 180 hektar, som ejes af Fugleværnsfonden. Foruden lagunerne er her rørskov, strandeng, overdrev og krat, og Tryggelev Nor er i dag et af de mest fuglerige vådområder i Danmark.

Nyd fuglene fra stierne

I Tryggelev Nor-reservatet skal fuglene have fred og ro. Færdsel er derfor kun tilladt på stier og veje, der er markeret på kortet. Hunde skal holdes i snor (uanset hundens race og størrelse!)

Kørselsvejledning

Nørreballe Nor nås via Humble og Hesselbjerg. Tryggelev og Salme Nor nås ved at køre til Nordenbro og følge skiltene mod Vesteregn. GPS koordinater: N6072909/606804(UTM32/ETRS89).

Du kan støtte Fugleværnsfondens arbejde med et bidrag. Se hvordan på www.fuglevaernsfonden.dk

Folderen er udgivet med økonomisk støtte fra

AAGE V. JENSENS FONDE

Fugleværnsfonden
Vesterbrogade 138-140, 1620 København V
Tlf. 3328 3800, E-mail: fvf@dof.dk
www.fuglevaernsfonden.dk

Udarbejdet af Fugleværnsfonden • Tegninger: Aksel Hansen • 2. udgave forår 2008 • Tryk: Narayana Press, Gylling

Velkommen til Tryggelev Nor

Nørreballe- og Salme Nor Sydlangeland

Strandskade og klyde med unger på en af de kunstige øer. Bagved ligger stor præstekrave på reden.

Naturgenopretning

I perioden 2002-2006 blev der udført et stort EU finansieret naturgenopretningsprojekt i Tryggelev Nor. Det var EU's LIFE fond, der sammen med Fugleværnsfonden og Fyns Amt finansierede projektet.

Pumpen der afvandede Nørreballe Nor blev standset i 2004. Fra at være et landbrugsområde med dyrkede marker blev der skabt en stor sø på 50 ha med omgivende enge. Inden pumpen blev standset, blev der skubbet jord op til 4 fugleøer, som i dag er værdifulde yngleområder for bl.a. klyder og viber.

Et renere Tryggelev Nor

Genskabelsen af Nørreballe Nor fjerner 70 % af den kvælstof, der tidligere strømmede ud i kystlagunen.

I Tryggelev Nor finansierede projektet en sluse, så frisk havvand kan strømme ind og forbedre vandkvaliteten. Herved fjernes nogle af de næringsstoffer, der gennem tiden er ophobet i kystlagunen. Resultatet er et renere Tryggelev Nor.

Naturgenopretningsprojektet udvidede fuglereservatet fra 100 til 180 ha.

Naturpleje

Gæs og vadefugle holder af kort, frisk græs. Derfor græsser kvæg i området forår og sommer. Uden denne afgræsning ville engene hurtigt gro til med planter som tagrør og strandkogleaks uden fødeværdi for gæssene.

Vadefugle som viber, strandskade og rødben er desuden afhængige af en kort vegetation. Bliver græsset for højt, har de svært ved at finde føde og holde øje med eventuelle fjender.

Afgræsningen hjælper også områdets mange sjældne planter og insekter. Insekterne er afhængige af solopvarmning, og uden afgræsning når solens stråler ikke ned i jordoverfladen, fordi høje græsser og urter skygger. Det samme gælder for en hel række planter på overdrevene og engene. Lave planter som timian, lav tidsel og majgøgeurt forsvinder uden afgræsning

De steder hvor kreaturerne er kommet for langt bagud, er det nødvendigt at fjerne træer og buske. I 2008 er gravhøjskomplekset Trehøje derfor blevet helt ryddet for træer og buske.

Viberne har brug for et lysåbent landskab.

Natur og kulturhistorie i Tryggelev, Salme og Nørreballe Nor

Grøn grovæder

Når du går på dæmningerne kan du forår og sommer høre nogle plask. Det er den grønne frø som flygter ud i vandet med et stort spring. Frørernes kvækken kan høres mere end en km væk.

Fra maj måned høres bl.a. frørernes paringskald: r-r-ek-ek-ek-ee-e-e. Lidt som når man skraber gulerødder!

Den grønne frø er rigtigt rovdyr, der ikke undser sig for at æde artsfæller såvel som fugleunger.

De underjordiske slaver

På den flade eng ses nogle 20-40 cm høje tuer. Her bor den gule engmyre. Myrerne henter bladlus ned i de underjordiske systemer, hvor de holder dem som en slags husdyr. Bladlusene suger saft af tuens planterødder og udskiller en sød saft, honningdug, som er myrernes vigtigste fødekilde.

Af og til "slagter" myrerne nogle af bladlusene til myrelarverne, da disse kræver en god og proteinrig kost.

Sivhytter til skægmejserne

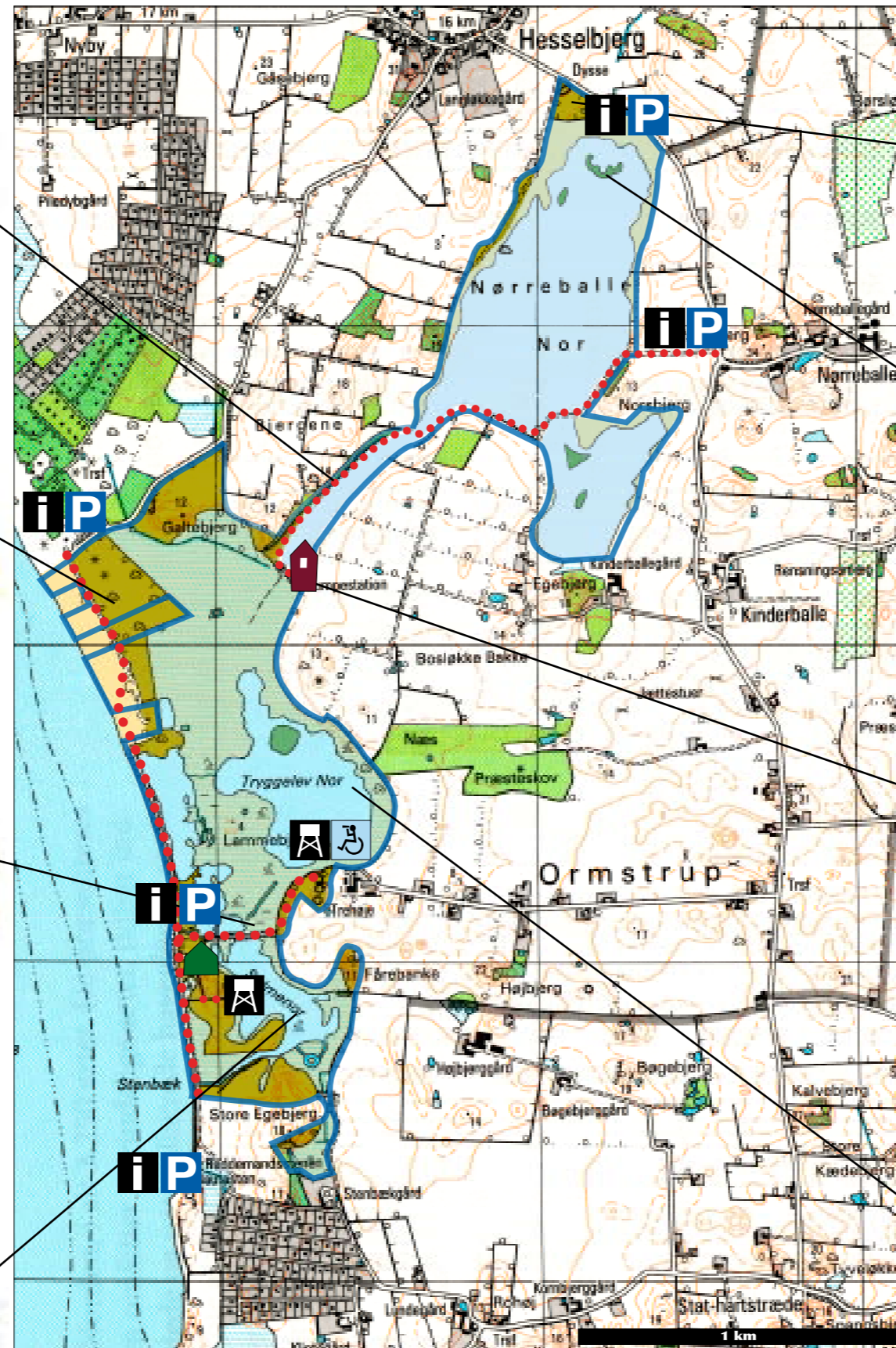
De smukke, kanelfarvede skægmejsere er først indvandret til Danmark i 1960'erne. De lever af insekter om sommeren og tagrørernes frø om vinteren. Kaldet er en metallisk lyd "Psching", som når to mønter slås mod hinanden. Mellem norets tagrør ses nogle små sivhytter på pæle. Disse kunstige reder er opsat for at øge skægmejsernes yngle-succes.

Mystiske grisehyl fra rørskoven

De langtrukne, hæse "grisehyl" fra rørskovens mere åbne vandflader stammer fra den gråstrubede lappedykker, der hævder sit territorium.

Fra gangstierne kan man skimte den flydende rede og lappedykkerne, i sæsonen ofte med de dunede unger på ryggen.

Parkering	Fugleobservationskjul	Reservatgrænse
Informationstavle	Handicapvenligt observationskjul	Gangstier
Minimuseum	Øer	
Nedlagt pumpestation		

Langdyssen ved Hesselbjerg

Langdyssen stammer fra den tidlige bondestenalder omkring 3.500 f.kr. Langdyssen er blot et af mange spændende fortidsminder i området.

Bag fugleskjulet ved Tryggelev Nor ligger "Trehøje", som er Langelands eneste gruppe af gravhøje fra ældre stenalder. Fra gravhøjene er der en fantastisk udsigt over Tryggelev Nor.

Rævefrit område

I Nørreballe Nor ligger fire kunstige øer, som er skabt for at ynglefugle kan være i fred for ræve og andre rovdyr.

Her yngler bl.a. de smukke klyder, strandskader og grågæs. Men helt uden trusler slipper ynglefuglene ikke:

Havørnen ses af og til i området. Med sit imponerende vingefang på over 2,5 meter svæver den over søen på udkig efter bytte.

Den røde pumpestation

Fra P-pladsen ved markvejen til Norsbjerg fører en sti ud til den nu nedlagte pumpestation, der siden 1956 har sørget for at afvande Nørreballe Nor.

I 2004 blev pumpen slukket, hvorved Nørreballe Nor blev genskabt. Fra diget bag pumpestationen er der en flot udsigt over engene nord for Tryggelev Nor.

Gå ikke ud på engene, da her ofte raster mange gæs, som har brug for hvile.

Vintergæster i Noret

Om vinteren raster ofte flere tusinde troldænder inde i noret, hvor de overvintrer på en kost af snegle og muslinger.

Om foråret trækker de fleste bort for at yngle i det nordlige Skandinavien og Rusland.

Bemærk: Det er kun tilladt at færdes på de afmærkede gangstier. Din hund er velkommen, men du skal holde den i snor af hensyn til de andre besøgende og fuglene.